

Aan de raadsleden van de Gemeente Oude IJsselstreek
Door tussenkomst van de Raadsgriffier
Postbus 42
7080 AA GENDRINGEN

Terborgseweg 21
7001 GM Doetinchem
Postbus 53
7000 AB Doetinchem
(0314) 32 12 00
info@regio-achterhoek.nl
www.regio-achterhoek.nl
@achterhoek2020

Doetinchem : 19 december 2013
Ons kenmerk : 2013u00343/WSt/IvdH
Onderwerp : Gesprek Liesbeth Spies met raadsleden

Geachte leden van de raad van de gemeente Oude IJsselstreek,

Graag wil ik ook met de Achterhoekse gemeenteraden in gesprek over de toekomst van de Achterhoek. Dank dat u hiervoor ruimte biedt in uw vergadering van 13 februari 2014 (20.30 uur). In deze brief wil ik ons gesprek graag toelichten.

Opdracht

Mijn opdracht is om, als tijdelijk voorzitter van de stuurgroep Achterhoek Agenda 2020, samen met de 3 O's (overheid, maatschappelijke organisaties en ondernemers) en onze inwoners een krachtig antwoord te formuleren op de demografische ontwikkelingen (ontgroening, vergrijzing en krimp) die de Achterhoek de komende jaren gaat doormaken. Een uitgebreide beschrijving van de opdracht heb ik bij deze brief gevoegd.

Uitvoeringsprogramma 2014-2018

Een belangrijk onderdeel van de opdracht is het realiseren van een transitieagenda en bijbehorend uitvoeringsprogramma (samen voortaan 'Uitvoeringsagenda 2014-2018' genoemd). Deze uitvoeringsagenda zal integraal worden opgenomen in de Achterhoek Agenda 2020.

Draagvlak

Het is van groot belang dat u als gemeenteraad (ook na 19 maart 2014) deze uitvoeringsagenda mede vorm geeft, deze steunt en een plaats geeft in uw gemeentelijke (coalitie)programma's en begroting. Daarom ga ik graag nu al met u hierover in gesprek.

Wat is er tot toe gebeurd?

Gesprekken met inwoners

Om de grote veranderingen die de demografische ontwikkeling met zich mee brengt onder de aandacht van onze inwoners te brengen en met hun te bespreken hoe we samen kunnen inspelen op deze veranderingen, zijn een viertal bijeenkomsten georganiseerd in de Achterhoek (in Winterswijk, Borculo, Hengelo en Doetinchem. Ik wil graag met u terugblikken op de uitkomsten van deze bijeenkomsten.

Gesprekken met de 3 O's (Achterhoek 2020)

Ook kijk ik met u graag terug op de gesprekken met de 3 O's. Zo hebben we met de stuurgroep 2020 een ronde langs diverse maatschappelijke organisaties (waaronder o.a. zorg, onderwijs en cultuurinstellingen) en diverse ondernemers gemaakt, waarbij intensief is

gesproken over een vitale toekomst van de Achterhoek. Daarnaast heb ik zowel op rijks-, provinciaal- als lokaal (in het gezamenlijk collegiesoverleg 'C8') niveau met de overheid gesproken en is er intensief gezamenlijk overleg gevoerd met alle betrokkenen bij de Achterhoek Agenda 2020.

Rode draad

Er is veel naar voren gekomen. Ook veel nog niet (of niet uitgewerkt genoeg). De thema's werk en wonen komen zonder uitzondering als belangrijkste thema's voortdurend naar voren. Aansluitend volgen thema's als onderwijs, bereikbaarheid en zorg. Graag licht ik onze bevindingen aan u toe.

Wat vraag ik van u?

Om tot een gedegen uitvoeringagenda 2014-2018 te komen, is verdieping van bovengenoemde thema's en het aanbrengen van focus daarbinnen noodzakelijk. Graag hoor ik van u welke onderwerpen u graag in de uitvoeringsagenda terug ziet, welke focus u voorstaat en welke verdieping u kunt aanbrengen. Waar moeten we nu echt op inzetten en waar kiezen we dus niet voor.

Vervolg

Met alle inbreng gaan wij een uitvoeringsagenda 2014-2018 samenstellen in de verwachting dat hiervoor een brede noodzaak en draagvlak wordt gevoeld. In februari 2014 zullen we de basis (en focus) voor de uitvoeringsagenda opleveren en u en alle andere betrokkenen vragen deze agenda mee uit te voeren. In de periode tot september 2014 zullen we deze basis omzetten in een concreet uitgewerkt uitvoeringsprogramma waarbij van alle betrokkenen wordt gevraagd hiervoor de noodzakelijke middelen vrij te maken. Deze agenda biedt ook de basis voor het aantrekken van externe middelen.

Ik zie uit naar ons gesprek.

Hoogachtend,

Liesbeth Spies

Onafhankelijk voorzitter stuurgroep Achterhoek Agenda 2020

Voorstel korte agenda:

- Toelichting op bevindingen tot nu toe (10 min; *Liesbeth Spies*)
 - Inbreng van en gesprek met raadsleden (40 min)
 - Samenvatting en vervolg (10 min; *Liesbeth Spies*)
-

Bijlagen: - Opdrachtformulering Liesbeth Spies

- Ter info: Nieuwsbrief Achterhoek 2020 dec 2013; meer info via:
www.achterhoek2020.nl/nieuwsbrief-archief/

Opdrachtformulering Liesbeth Spies, Onafhankelijk Voorzitter Achterhoek Agenda 2020

Doetinchem 5 september 2013

Aanleiding

In de Achterhoek is een ingrijpende demografische transitie (bevolkingsdaling, vergrijzing, ontgroening) aan de orde:

- De Achterhoekse bevolking daalt sneller dan in de Topkrimpregio Zeeuws-Vlaanderen!
- De beroepsbevolking neemt af met 23% tot 2040.
- Tot 2020 zal de Achterhoek 8.000 woningen minder bouwen dan enkele jaren geleden werd geprogrammeerd en de bestaande woningvoorraad is niet duurzaam en niet levensloopbestendig.
- Op verschillende plaatsen in de Achterhoek komen panden leeg te staan en dreigt verpaupering (er zijn meer stenen dan functies).
- Over tien jaar zijn er 25% minder leerlingen voor het basisonderwijs, daardoor komen tussen nu en 2020 vierhonderd klaslokalen leeg te staan.
- Het aantal zorgbehoevende ouderen stijgt met meer dan 50% tot 2025 (terwijl de beroepsbevolking – “de handen aan het bed” – afneemt).
- 50% van de Achterhoekse boeren stopt vóór 2020 waardoor grootschalige leegstand op het platteland dreigt.

Bovendien moet de economie zich ontworstelen aan een diepe crisis. Een nadere uiteenzetting van de opgaven waar de Achterhoek voor staat, treft u aan in de bijlage.

Vanuit de Achterhoek Agenda 2020 zetten de 3 O's (Ondernemers, (maatschappelijke) Organisaties en de Overheden) zich samen met onze inwoners in om de regionale economie te stimuleren en te versterken, de (grensoverschrijdende) kansen te benutten en actief in te spelen op de gevolgen van deze demografische ontwikkelingen.

De Provincie Gelderland en het Ministerie van BZK bieden de Achterhoek de helpende hand bij de aanpak van deze complexe en omvangrijke krimpogaven. De demografische transitie grijpt in op alle beleidsterreinen en sectoren en raakt de hele Achterhoek. Bovendien beïnvloeden en versterken de ontwikkelingen van de economische crisis en de demografische transitie elkaar. Dat maakt de situatie urgent en complex. En dat maakt het noodzakelijk om op regionaal niveau goed naar de onderlinge dwarsverbanden te kijken, op inhoud en op onderlinge betrokkenheid en verantwoordelijkheid. De 3 O's en onze inwoners hebben elkaar meer dan ooit nodig. De waarden in de Achterhoek zijn de drijvende kracht naar een duurzame toekomst. We gaan meer doen met minder mensen, ook bij krimp moeten we ruimte durven creëren voor economische groei.

Uit gezamenlijk bestuurlijk overleg van de provincie Gelderland met de partners van de Achterhoek op 10 juli 2013 is naar voren gekomen dat daarbij een belangrijke rol is weggelegd voor een onafhankelijke en krachtige verbinder, ambtelijk ondersteund door de provincie en de partners in de Achterhoek. In andere krimpgebieden in Nederland zijn met deze rol goede ervaringen opgedaan.

Liesbeth Spies is bereid gevonden deze rol op zich te nemen. Hierna wordt de rol van mevrouw Spies uitgewerkt in een opdracht.

Opdracht

Rolinvulling

Om het draagvlak voor de rol van de Achterhoekbrede verbinder zo groot mogelijk te maken, is er voor gekozen om de rol van Liesbeth Spies vorm te geven als "onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep Achterhoek Agenda 2020". Het gaat om een inhoudelijke en geen politieke rol. Voor de rolinvulling is het volgende van belang: De voorzitter

- is onafhankelijk;
- is verbindend, overtuigend en gezaghebbend;
- is stimulerend, houdt de vaart er in, spreekt verantwoordelijken aan (op hun bijdrage of het gebrek daaraan) en stuurt op concrete resultaten;
- draagt positieve punten uit (is scharnierfunctie richting Provincie en Rijksoverheid);
- is stabiel en vastberaden.

Doelstelling

De onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep Achterhoek Agenda 2020 zorgt voor stabiliteit en koersvastheid in het gebiedsproces waarbij samen met de 3 O's en onze inwoners een krachtig antwoord wordt gegeven op de krimpopgaven en concrete stappen worden gezet richting een duurzame, economisch krachtige en toekomstbestendige Achterhoek. Dat doen we in wisselwerking met de omringende stedelijke netwerken, maar vooral met ook de netwerken aan de Duitse zijde van de grens.

De onafhankelijk voorzitter levert bijdragen aan de bijeenkomsten van "Samen Anders; werken aan de toekomst van de Achterhoek". In het kader van "Samen Anders" organiseren de partners van de Achterhoek in de maanden september en oktober 2013 een serie bijeenkomsten op verschillende locaties in de Achterhoek. De bijeenkomsten zijn bedoeld om de gevolgen van bevolkingskrimp én de mogelijkheden om hiermee slim om te gaan, scherper in beeld te brengen. De inwoners van de Achterhoek worden daar nadrukkelijk bij betrokken. De uitkomsten van de bijeenkomsten worden benut als input voor de Transitieagenda Krimp (zie hierna).

Beoogde resultaten

De inzet van de onafhankelijk voorzitter is gericht op het bereiken van de volgende resultaten:

1. Er is binnen de Achterhoek een breed gedragen gevoel van urgentie binnen alle geledingen van de samenleving om gezamenlijk op regionaal niveau concrete stappen te zetten voor de aanpak van krimp (de demografische transitie);
2. Er is binnen de Achterhoek een breed gedragen Transitieagenda Krimp:
 - a. die de opgaven waar de Achterhoek voor staat goed in beeld brengt (feiten en cijfers zijn bij afronding van de opdracht in kaart gebracht: (verdieping van) De Atlas van de Achterhoek);
 - b. die per gebiedsopgave een goed uitgewerkt stappenplan (wat, hoe, wie, wanneer) bevat voor de korte en langere termijn (de dilemma's die voortvloeien uit de demografische transitie worden in hun samenhang in beeld gebracht en de aangedragen oplossingen dragen bij aan de ontwikkeling van een duurzame, economisch krachtige en toekomstbestendige Achterhoek);
 - c. met (uiterlijk 1 juli 2014) een uitvoeringsprogramma krimp met concrete projecten die de komende drie jaar worden uitgevoerd; die (voor 1 september 2014) wordt aangevuld met een doorkijk van acties voor de langere termijn;
 - d. die helder weergeeft wat ieders rol daarin is; deze rol wordt ook gepakt en is onderling afgestemd;
 - e. waarvoor alle partners in hun programma's ruimte hebben gemaakt, door personele inzet en financiering, voor de uitvoering van deze agenda.
3. Er is steeds gecommuniceerd en samengewerkt met de 3 O's en onze inwoners en teruggekoppeld naar achterbannen.

Periode, ijkmomenten en (tussen)evaluatie

Voor een goede invulling van de rol van onafhankelijk voorzitter is geconstateerd dat de periode lang genoeg moet zijn om echt het verschil te kunnen maken en niet te lang om gewinning en slijtage van de onafhankelijkheid van de voorzitter te voorkomen. Daarom zal de periode waarin de mevrouw Spies deze

rol op zich neemt, starten op 5 september 2013 en eindigen op 1 september 2014. Er wordt uitgegaan van een tijdinvestering van maximaal tien dagdelen per maand.

Gedurende deze periode zal mevrouw Spies naar bevind van zaken tussentijds het verloop van het proces evalueren en afstemmen met betrokkenen om na te gaan of de inzet nog overeenstemt met de onderlinge verwachtingen.

Middelen en ondersteuning

De provincie Gelderland fungeert als 'zakelijk' opdrachtgever van mevrouw Spies. Mevrouw Spies werkt op basis van een opdracht (zoals verwoord in deze notitie), waarmee de partners van de Achterhoek Agenda 2020 en het Ministerie van BZK hebben ingestemd. Zij zal maximaal 10 dagdelen per maand besteden aan haar rol als onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep Achterhoek Agenda 2020 en ontvangt voor haar diensten het gangbare bedrag voor commissievergoeding per dagdeel plus onkostenvergoeding.

Zij zal gedurende haar opdracht Riet Dumont, krimpcoördinator van de provincie, aan haar zijde vinden als haar inhoudelijk secretaris en procesbegeleider. Daarnaast wordt zij ondersteund door André Oosterink, procesmanager van Achterhoek Agenda 2020 (2 à 3 dagen per week). Afhankelijk van het verloop van het proces wordt op ad hoc-basis een beroep gedaan op de expertise van Carla de Rie (partner Lysias). Het is aan mevrouw Spies om nader te bepalen hoe zij deze menskracht voor procesondersteuning gaat inzetten.

Provincie, de partners van de Achterhoek en het Ministerie van BZK zorgen in cofinanciering voor voldoende middelen voor beide aanstellingen gedurende een jaar (5 september 2013 tot 1 september 2014).

Bijlage: Opgaven van de Achterhoek.

Bijlage: Opgaven van de Achterhoek

Partners

Als de 3 O's zoeken we onze inwoners op, vullen we elkaar aan en houden we elkaar scherp. Nu is de samenwerking rond krimp nog nieuw en onwennig. Dat kan snel veranderen als de wil er is samen stappen te zetten. De verschillende ondernemingen, organisaties en overheden hebben hun eigen besluitvormingsstructuur, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Daar houden we in het proces rekening mee. Er zijn tempo- en cultuurverschillen en het is de uitdaging voor de onafhankelijk voorzitter om de 3 O's binnen de Achterhoek te verbinden, tot actie aan te zetten, de voortgang in het proces te bewaken en te bevorderen, belemmeringen en vooral ook kansen te duiden en hierop krachtig te acteren door verantwoordelijken hierop aan te spreken. Zo nodig is de voorzitter ook een trait d'union naar belangrijke partners buiten de Achterhoek.

Verbinden van waarden

De Achterhoek Agenda 2020 is nog maar een korte tijd onderweg en vernieuwende producten en werkwijzen zien met regelmaat het licht. De kracht zit hem in het verbinden van de waarden in de Achterhoek. Het benutten van de innovatieve kracht van de Achterhoek voor economische structuurversterking en tegelijkertijd werken aan het verder ontwikkelen van de kwaliteit van de leefomgeving in de Achterhoek (sociale en fysieke innovatie). Juist nu is krachtige voortgang, scherpe focus en meer slagkracht (incl. middelen) noodzakelijk.

Ruimte

De Voorzitter Achterhoek Agenda 2020 neemt en krijgt ruimte om alle noodzakelijke processtappen en eventuele interventies te ondernemen om tot een daadwerkelijke uitvoering te komen van een Achterhoekse aanpak van de krimpogaven.

Focus

Om de gecompliceerde opgaven als gevolg van de demografische transitie goed vorm te kunnen geven, is een scherpe focus (via verschillende deelopgaven) wenselijk. Op dit moment lijken onderstaande sporen opportuun.

➤ ***Economie en werk***

Een van de belangrijkste factoren die mensen bindt aan een gebied, is de beschikbaarheid dan wel bereikbaarheid van passend werk. Een sterke, innovatieve, duurzame en dus toekomstbestendige economie is daarvoor de beste garantie. Voor een ***innovatieve en duurzame Achterhoekse economie*** heeft de regio goede kaarten in handen met de krachtige technologisch hoogstaande en vooral innovatieve (maak)industrie en bouw. Daarnaast speelt de innovatieve landbouw (denk bijvoorbeeld aan duurzame proteïneproductie) een belangrijke rol. De Achterhoek is de op één na meest innovatieve regio van Nederland (na Brainport Eindhoven). De kansen die dat biedt, moeten worden gepakt. Daarvoor zijn kennisdeling, (grensoverschrijdende) samenwerking, uitstekend opgeleide medewerkers op het gevraagde (kennis)niveau van de diverse bedrijfstakken en een goede bereikbaarheid van de Achterhoek (zowel fysiek als digitaal) noodzakelijk.

➤ ***Wonen en voorzieningen***

Als tweede op het lijstje van wat mensen zeggen belangrijk te vinden, staat wat hun woonomgeving hen te bieden heeft. De demografische samenstelling binnen de Achterhoek zal sterk veranderen en de (maatschappelijke) voorzieningen staan mede daardoor onder druk (naast schaalvergroting en economische crisis). De (bestaande en geplande) woningvoorraad moet anders ingericht worden en moet op de plaatsen komen waar de mensen ook het liefst willen wonen. Leegstand en verpaupering liggen op de loer, geven een onbehaaglijk gevoel en maken mensen en investeerders onzeker. De eerstelijnszorg en de intra- en extramurale zorg moeten anders worden georganiseerd, minder overheid meer samenleving.

Wij zien deze ontwikkelingen als katalysator voor sociale innovatie. Denk daarbij aan nieuwe zorgconcepten, robuuste en vooral bereikbare (sport-, onderwijs-, culturele en sociale)

voorzieningen, andere (mobiliteits)oplossingen voor optimale bereikbaarheid van werk en voorzieningen en nieuwe vormen van naoberschap (denk bijvoorbeeld aan nieuwe coöperaties).

➤ ***Kwaliteit leefomgeving***

Dit gaat niet alleen over de kwaliteit van directe woonomgeving en bereikbaarheid van voorzieningen. De Achterhoek is trots op de bijzondere waarden en het streekeigen karakter van het Achterhoeks landschap. Dat wordt met recht gekoesterd, want het is een belangrijke vestigingsfactor en goed voor de vrijetijdseconomie. De opgave waar de Achterhoek voor staat, is werken aan een toekomstbestendige landbouw met respect voor de aanwezige (cultuurhistorische en sociale) waarden. Gezien de wijzigingen in het Europees landbouwbeleid vraagt dat veel van de aanwezige agrariërs. Zij zullen moeten besluiten of ze meegaan met de noodzakelijke innovatie of kiezen voor bedrijfsbeëindiging. Zoals het er nu naar uit ziet, zal 50% vóór 2020 het laatste doen. Inmiddels staan er al agrarische bedrijfsgebouwen leeg en dat zullen er nog veel meer worden, omdat 50% van de Achterhoeks boeren stopt vóór 2020.

➤ ***Kansen buiten de Achterhoekse grenzen***

Er zijn niet alleen binnen, maar vooral ook buiten de Achterhoek kansen. Denk aan de universiteiten, HBO-opleidingen en kennisinstellingen in de omringende stedelijke regio's. Daar zijn ook al goede afspraken mee gemaakt. Dat kan verder worden uitgebreid. Daarnaast zijn er kansrijke contacten met buurregio's zoals Kreis Borken, Kreis Kleve, Twente, Stedendriehoek en de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Uitstekende verbindingen in de breedste zin van het woord (via persoonlijke relaties, breedband en fysieke infrastructuur) zijn daarbij een must om optimale samenwerking mogelijk te maken.

Project Kernenfoto's: 21 kernen

Liesbeth Spies: in gesprek en scherpe keuzes

De nieuwe voorzitter Stuurgroep Achterhoek2020 ontmoet veel positieve energie, betrokkenheid en innovatiekracht in de Achterhoek. Het komt er nu op aan goede, doordachte keuzes te maken. Dat zal niet gemakkelijk zijn, zegt Spies. Het is een zaak van geven en nemen waarbij idealiter de inhoud op de eerste plaats komt en het proces niet te veel energie kost. [Lees meer](#)

Kansen Achterhoekse kernen in beeld

In 2014 gaan de 21 grootste kernen in de Achterhoek letterlijk en figuurlijk op de foto. Samen met maatschappelijke organisaties en ondernemers gaan zeven gemeenten (Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk) de problemen en kansen van deze kernen in beeld brengen. Ook bewoners worden bij dit project Kernenfoto's betrokken. [Lees meer](#)

Ervaarjebaan: Aloeske Vosseberg projectleider

Afgestudeerde jongeren tot en met 26 jaar kunnen een werkervaringsbaan krijgen bij Achterhoekse werkgevers. Het project is een samenwerking tussen het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Regio Achterhoek. Aloeske Vosseberg is projectleider. [Lees meer](#)

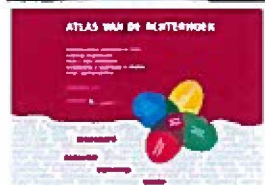
Talententuin groot succes

Tijdens de Talententuin op 22 november kwamen 180 jongeren speeddaten met ca dertig bedrijven uit de regio die op zoek zijn naar personeel. Het was een geslaagde dag, met veel uitwisseling en kennisdeling. Bekijk de [sfeerimpressie](#)

Veel Achterhoekse initiatieven voor Krimpvragen

Acht van de twaalf gehonoreerde initiatieven voor de aanpak van krimpvraagstukken komen uit de Achterhoek. De provincie heeft € 300.000 beschikbaar gesteld voor de twaalf projecten. [Lees meer.](#)

Atlas van de Achterhoek online

De Atlas van de Achterhoek werd gepresenteerd tijdens de Achterhoek2020-bijeenkomst in Eibergen op 27 november. Hij bestaat uit vier delen. [Lees meer](#)

Start AGEM; stap over op duurzame energie!

De AGEM gaat schone energie uit zon, wind en biomassa opwekken in de Achterhoek en leveren aan inwoners en bedrijven. Op 27 november was

de officiële start. Wat moest er gebeuren voor het zover was?

[Lees meer](#)

CIVON voor versterken maakindustrie

Provincie Gelderland verleent vier subsidies om knelpunten in de aansluiting van onderwijs op arbeidsmarkt aan te pakken. In alle gevallen gaat het om projecten in de maakindustrie in de Achterhoek, voorgedragen door ondernemers. [Lees het artikel van de provincie](#) en kijk op www.civon.nl

Agenda januari 2014

- 07-01-14 Nieuwjaarsontmoeting provincie Gelderland
- 14-01-14 Scholder aan scholderbijeenkomst (Amphion)
- 20-01-14 Bestuurlijk overleg met Regio Twente (besloten)
- 21-01-14 [Startbijeenkomst Noaberkrediet](#)
- 30-01-14 Bezoek van Zwolle Kampen Netwerkstad
- 11-02-14 Bijeenkomst acht Achterhoekse colleges (besloten)

Terborgseweg 21
7001 GM Doetinchem
Postbus 53
7000 AB Doetinchem

info@regio-achterhoek.nl
www.regio-achterhoek.nl
+31 314 32 12 00

ECHT SAMEN WERKEN. **ACHTERHOEK.**

U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u zich hierop hebt geabonneerd via onze website.

Ondervindt u problemen bij het lezen van deze e-mail? [Bekijk hem in uw browser](#). Niet meer geïnteresseerd? [Direct afmelden](#).

 [Weer een leuke nieuwsbrief!](#)

